

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Waardlanden – Jaarstukken 2025, Begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028–2030
Zaaknummer	:	1276948
Datum raadsvergadering	:	22 juni 2026
Portefeuillehouder	:	Wethouder Arco Bikker
Publicatieniveau	:	Openbaar
Behandelend ambtenaar	:	W. Andeweg en J. Venderbos

Gevraagd Besluit

De gemeenteraad van Molenlanden besluit:

1. kennis te nemen van de jaarstukken 2025 en conceptbegroting 2027, inclusief bestemming en jaarrekening resultaat 2025, en de daarbij behorende meerjarenraming 2028–2030 van de Gemeenschappelijke Regeling Waardlanden;
2. een zienswijze in te dienen, zoals verwoord in bijlage 5.

Inleiding

Recent ontvingen wij van het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Waardlanden de Jaarstukken 2025 en de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028–2030. Volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen heeft de gemeente de gelegenheid in de ontwerpfase een zienswijze in te dienen op deze documenten.

Het belang van de gemeente is via een dergelijke reactie/zienswijze invloed uit te oefenen op het (financiële) beleid van de gemeenschappelijke regeling Waardlanden. Daarmee geeft de raad uitvoering aan zijn controlerende en kaderstellende taken.

Strekking van de zienswijze op de Jaarstukken 2025 en concept begroting 2027 en Meerjarenbegroting 2028–2030.

In te stemmen met de Jaarstukken 2025, inclusief de voorgestelde resultaatbestemming i.c. de toevoeging van het volledige jaarresultaat van € 342.000 aan de algemene reserve van Waardlanden. Met de toevoeging van € 342.000 aan de algemene reserve komt de ratio weerstandsvermogen uit op 1,01. Hiermee wordt dan voldaan aan het besluit van het bestuur om te streven naar een weerstandsratio van 1.0, waarmee Waardlanden in de beoordelingstabel van de VNG in de categorie 'voldoende' valt.

Ondanks de stijging van de totale lasten voor Waardlanden in 2027 met € 3.971.000 ten opzichte van de jaarschijf 2027 uit de meerjarenbegroting 2026–2029 van Waardlanden zijn er

plausibele redenen om akkoord te gaan met de Conceptbegroting 2027 en de Meerjarenbegroting. De noodzakelijke verdere doorontwikkeling van met name de bedrijfsvoering, teneinde de basis structureel op orde te brengen, is essentieel om toekomstbestendig te blijven en te kunnen blijven voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

De uitbreiding van taken, de toenemende complexiteit van de opgave en de regisserende rol van Waardlanden in de afvalketen vragen om een organisatie die hierop is gericht. Met uiteindelijk een vertaling in een gerichte versterking en uitbreiding van functies. Een noodzakelijke, maar ook onoverkomelijke investering. Dit in combinatie met de op te stellen nieuwe regionale visie met een uitvoeringsplan. Vaststelling staat gepland door de gemeenteraden in februari 2027 respectievelijk mei 2027 door de colleges van burgemeester en wethouders.

Gelet op de complexiteit en de steeds toenemende eisen in de afvalbranche, is het logisch dat de organisatie van Waardlanden behoefte heeft aan uitbreiding op het gebied van specifieke kennis en ook personeel. Behoeft aan een robuuste organisatie, inclusief overhead, is noodzakelijk, maar moet wel steeds in verhouding blijven staan met de (kern)taken die een relatief kleine GR als Waardlanden voor de deelnemende gemeenten uitvoert. Via de zienswijze dragen wij Waardlanden op om voortdurend de samenwerking met andere overheden en collega ondernemingen uit de branche op bijvoorbeeld het gebied van ICT, inkoop, juridische zaken te zoeken en zo schaalvoordeel en efficiëntie te bereiken.

Kern Jaarstukken 2025

De Jaarstukken 2025 sluiten met een positief saldo van €267.000 vóór mutaties in de reserves en €342.000 na mutaties in de reserves. Voorgesteld wordt om deze middelen toe te voegen aan de algemene reserve om het eigen vermogen van Waardlanden te verhogen en om de eigen weerstandscapaciteit van Waardlanden te versterken. De weerstandsratio komt hiermee ultimo 2025 op 1,0. Daarmee wordt voldaan aan de in de tabel 'ratio weerstandsvermogen' in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, waarin gestreefd wordt naar een ratio tussen 1,0 en 1,4.

Inmiddels hebben we een tweede jaar na de invoering van Diftar achter de rug en worden de positieve resultaten voor het tweede achtereenvolgende jaar zichtbaar.

Tijdens de vorig jaar gehouden raadsbijeenkomsten in het voor- en najaar heeft u daarvan ook kennis kunnen nemen. Tijdens die algemene bijeenkomsten heeft Waardlanden ook de uitkomsten van de evaluatie van de strategienota gedeeld. Aan de hand van de conclusies uit deze evaluatie, zijn de mogelijke vervolgstapen gezamenlijk erkend.

Vervolgens is er opdracht verleend aan het deskundig bureau Avalon om te bezien op welke wijze hier invulling aan kan worden gegeven. Dit onderzoek is uitvoerig besproken in de gezamenlijke radenbijeenkomsten.

Afgelopen 3 juni vond de eerste radenbijeenkomst van dit jaar plaats en die stond onder andere in het teken van de herijking van het nieuwe beleid, dat in het voorjaar van 2027 door de afzonderlijke raden zal worden vastgesteld. Verder bent u bijgepraat over de ontwikkelingen binnen de GR Waardlanden.

Kern Conceptbegroting 2027 en Meerjarenraming 2028–2030

Het gemiddelde tarief voor de afvalinzameling en afvalverwerking (met Diftar) stijgt in 2027 met 10,7 % van € 332,93 naar € 368,47 ten opzichte van de begroting van 2026. Voor gemeente Vijfheerenlanden (geen Diftar) is de stijging met 12,2 % iets hoger.

Deze verhogingen zijn voornamelijk toe te schrijven aan de stijgende personeelskosten en de hogere verwerkingskosten van de verschillende afvalstromen.

Los van het bovenstaande, hebben de afgelopen jaren vooral in het teken gestaan van de uitvoering en doorontwikkeling van het strategisch afval- en grondstoffenbeleid. Met de vaststelling en daaropvolgende uitvoering van de strategienota 2021–2025, inclusief het daaraan gekoppelde Diftar, zijn flinke stappen gemaakt. Maar we zijn er nog niet. In 2026 wordt gewerkt aan een nieuw visiedocument met een daaraan gekoppeld uitvoeringsplan. Deze vormen gezamenlijk het fundament voor de verdere transitie naar een circulaire economie, waarin Waardlanden zich zal ontwikkelen als ketenregisseur en kennispartner voor gemeenten en haar inwoners.

Eerdere besluiten

- Dilemma's afval en grondstoffen Waardlanden (juli, 2025): De raad heeft besloten de 'plasklas' (voor luiers en incontinentiemateriaal) tot 31 december 2027 kosteloos aan te bieden aan inwoners.
- Kaderbrief 2025 bedrijfsvoeringsorganisatie reinigingsdienst Waardlanden (2025): Waardlanden stelt via een Kaderbrief 2025 de uitgangspunten voor de begroting vast. De Programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027–2029 zijn in voorbereiding, waarbij Waardlanden voor vier gemeenten (waaronder Molenlanden) werkt.
- Waardlanden jaarstukken 2024 en conceptbegroting 2026 / meerjarenraming 2027–2029 (2025): Uw raad ging akkoord met de jaarstukken. Besproken aandachtspunten waren: lastenverzwaring, risico's in de begroting, betere sturing en de transparantie van Diftar.
- Bestuurlijke Focus verbonden partijen (2025): Vanuit de raad is gevraagd om meer focus op de hoog geprioriteerde Gemeenschappelijke Regeling (GR) Waardlanden om meer grip te krijgen op verbonden partijen.

Beoogd effect

Het belang van de gemeente is om via een reactie/zienswijze op de planning- en control documenten invloed uit te oefenen op het (financiële) beleid van Waardlanden. Daarmee geeft de raad uitvoering aan de controlerende en kaderstellende taak.

Argumenten

Jaarstukken 2025

1.1 Het kalenderjaar 2025 stond in het teken van stabilisatie en verder versterken van de organisatie

Na de transitiejaren, inclusief invoering van Diftar-systeem op basis van de in juni 2021 vastgestelde Strategienota 2021–2025 ‘Samen voor een afvalvrije en schone gemeente’, is het afgelopen jaar gewerkt aan een solide basis voor de toekomst van Waardlanden. Tegelijkertijd zijn er opnieuw stappen gezet in het verminderen van restafval en het verbeteren van afvalscheiding. Het restafval daalde van 133 kilo per inwoner in 2024 naar 129,5 kilo in 2025. Dat is inclusief het naar de Afvalbrengstations gebrachte grof huisvuil. De ingezette lijn richting maximaal 100 kilo per inwoner is daarmee voortgezet.

Concept begroting 2027 en meerjarenraming 2027–2029

2.1 De huidige Strategienota is geëvalueerd en voor een volgende stap om te komen tot een meer circulaire toekomst is een nieuwe regionale visie met een uitvoeringsplan gewenst.

De Strategienota 2021–2025 is met een jaar verlengd en geldt dus tot het einde van dit kalenderjaar. Op basis van de gehouden evaluatie, is gestart met een nieuwe regionale visie met uitvoeringsplan. In deze toekomstige plannen zal de koers om te komen tot een circulaire toekomst en de daarin te stellen doelen. Allereerst wordt gewerkt aan een eerste uitvoeringsplan voor de jaren tot en met 2030. Aansluitend wordt er een voor de periode 2030–2034 een tweede uitvoeringsplan gemaakt.

De met bovenstaande werkzaamheden gemoeide kosten zijn reeds gereserveerd en zullen niet ten laste van de begroting komen.

1.1 Gezonde financiële huishouding

De afgelopen jaren heeft Waardlanden gericht gewerkt aan het versterken van de financiële positie. Door strakke sturing, bewuste keuzes en continue monitoring is de organisatie erin geslaagd de financiële huishouding op orde te brengen. Met andere woorden: Waardlanden is beter in control gekomen.

1.2 Noodzakelijke doorontwikkeling

Door de directie van Waardlanden wordt wel ingezien dat een verdere doorontwikkeling noodzakelijk is. Met name binnen de bedrijfsvoering is het nodig om de basis structureel op orde te brengen. Uiterst essentieel om toekomst bestendig te blijven en te kunnen blijven voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

Voorbeelden daarvan: ontwikkelingen van belangrijke ondersteunende functies zoals ICT, KAM (Kwaliteit, Arbo en milieu/veiligheid), HR, Inkoop en Directiesecretaris. Waardlanden geeft aan dat juist in de verbinding tussen genoemde disciplines de sleutel ligt tot een toekomstbestendige en professioneel ingerichte organisatie. Digitalisering neemt hierin een

centrale positie in. Om effectief te kunnen sturen, dienstverlening te verbeteren en inwoners beter te bedienen, is data gedreven werken essentieel. Dit vraagt om structurele investeringen, in ICT, beheer en ondersteuning. De vervanging van het huidige AfvalRIS-systeem is meer dan noodzakelijk, maar biedt ook kansen.

Kanttekeningen

1.3 Externe ontwikkelingen en onzekerheden

Verder bepalen externe omstandigheden in hoge mate de financiële positie van Waardlanden. Wereldwijd is er onrust en dat heeft geleid tot grillige prijsontwikkelingen, vooral op het gebied van brandstof en dus van invloed op de kosten voor de afvalinzameling en transportkosten. Daarnaast ziet Waardlanden een structurele stijging in de personeelslasten. Werd in de begroting van 2026 nog uitgegaan van een indexering van 2,5%, laat de meest recente circulaire van het gemeentefonds met 5,7% een veel hoger percentage zien. Een ontwikkeling die ook doorwerkt in de loonkosten van Waardlanden en daarmee in de begroting. Ook ontwikkelingen op de grondstoffenmarkt, verwerkingskosten en energievoorziening blijven onzeker en leiden vaak tot financiële schommelingen.

1.4 Optelsom leidt tot onvermijdelijke stijging van de kosten

De hierboven genoemde externe ontwikkelingen leidt tot een onvermijdelijke stijging van de niet beïnvloedbare kosten van in totaal € 1.765.000. Daarnaast zorgen o.a. de salarislasten als gevolg van de personeelsuitbreiding van 6,56 fte voor de duurzame versterking van de bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling voor substantieel hogere lasten in de begroting. Per saldo stijgen de totale lasten voor Waardlanden 2027 met € 3.971.000 ten opzichte van de jaarschijf 2027 uit de meerjarenbegroting 2026–2029 van Waardlanden.

Tijdens de radenbijeenkomst van 3 juni jongstleden heeft uw nadere informatie ontvangen op de gewenste personele uitbreidingen en de daarmee gepaard gaande bedragen, zoals opgenomen in de nu voorliggende begroting.

Extra uitleg bij de kosten

Jaarrekening 2025

Met de toevoeging van het hele rekeningresultaat a € 342.000 aan de algemene reserve komt de ratio weerstandsvermogen op 1,01. Dit is keurig conform het besluit van het bestuur om te streven naar een weerstandsratio van 1.0, waarmee we in de beoordelingstabel van de VNG in de categorie 'voldoende' vallen.

Conceptbegroting 2027 en meerjarenraming 2028–2030

De totale lasten, i.c. de afvalinzameling, de verwerking en de DVO's 2027 nemen toe met € 3.971.000 ten opzichte van de jaarschijf 2027 uit de meerjarenbegroting 2026–2029 Waardlanden. Dit heeft de volgende consequenties voor de tarieven die Waardlanden bij de deelnemende gemeenten in rekening brengt:

Het tarief voor afvalinzameling gaat van € 272,73 naar € 304,88.

Het tarief voor afvalverwerking met diftar gaat van € 60,19 naar € 63,59.

Het totale tarief gaat vervolgens van € 332,93 in 2026 naar € 368,47 in 2027. Een stijging van 10,7 %.

De bovenstaande tarieven maken deel uit van de tarieven van de gemeentelijke Afvalstoffenheffing die de gemeente Molenlanden per aansluiting in rekening brengt bij haar inwoners. Deze tarieven maken deel uit van de legesverordening die in december 2026 aan de raad wordt voorgelegd.

Dienstverleningsovereenkomsten

Dit jaar hoopt Waardlanden de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) te herzien. De financiële consequenties daarvan zijn op dit moment nog niet bekend en zullen worden verwerkt in een begrotingswijziging van Waardlanden en aansluitend in de gemeentelijke begroting c.q. tarieven. Zoals gebruikelijk zullen deze worden vastgesteld in de raadsvergadering van december 2026, waarin dan ook een standpunt wordt ingenomen over de door Waardlanden voorgestelde verhoging van het variabele tarief.

Communicatie

De reactie van uw raad op de Jaarrekening 2025, de Begroting 2027 en de Meerjarenbegroting 2028–2030 maken we schriftelijk kenbaar aan het bestuur van de GR Waardlanden via bijgevoegde zienswijzenbrief.

Vervolgstappen

Door middel van tussentijdse rapportages monitoren we of de GR Waardlanden de beleidsdoelstellingen haalt en of zij werkt binnen de gestelde (financiële) kaders van de begroting. Op deze wijze signaleren we afwijkingen vroegtijdig en kunnen we nodig bijsturen. De controleverklaring zal via de lijst van ingekomen stukken ter beschikking worden gesteld.

Bijlagen:

Bijlage 1: Aanbiedingsbrief Jaarrekening 2025;

Bijlage 2: Jaarrekening 2025;

Bijlage 3: Aanbiedingsbrief Begroting 2027;

Bijlage 4: Concept Programmabegroting 2027;

Bijlage 5: Zienswijzenbrief aan bestuur GR Waardlanden.

Raadsbesluit

Onderwerp : Waardlanden – Jaarstukken 2025, Begroting 2027
en meerjarenbegroting 2028–2030
Zaaknummer : 1276948
Portefeuillehouder : Wethouder Arco Bikker

De raad van de gemeente Molenlanden:

Gelet op het bijbehorende raadsvoorstel;

Besluit:

1. kennis te nemen van de jaarstukken 2025 en conceptbegroting 2027, inclusief bestemming en jaarrekening resultaat 2025, en de daarbij behorende meerjarenraming 2028–2030 van de Gemeenschappelijke Regeling Waardlanden;
2. een zienswijze in te dienen zoals verwoord in bijlage 5.

Aldus besloten tijdens de openbare raadsvergadering van de gemeente Molenlanden, gehouden op 22 juni 2026.

de griffier,

de voorzitter,

Bas Nootenboom

Theo Segers

